

REPUBLIKA SLOVENIJA
Ministrstvo za zdravje

Štefanova ulica 5
1000 Ljubljani

Številka: 2021-1
Datum: 29. 1. 2021

Zadeva: Poročilo o delovanju RSK za zobozdravstvo za leto 2020

V letu 2020 smo se člani RSK za zobozdravstvo sestali na petih rednih sejah. Sklicane so bile tudi štiri dopisne seje (na prvi sklepčnost ni bila zagotovljena, zato smo vsebino dnevnega reda predstavili na redno sejo). Ostale tri dopisne seje so bile sklicane v zvezi s prenosom okužbe v virusom SARS-CoV-2. Na rednih in dopisnih sejah smo prejeli spodaj navedene sklepe z nekaterimi komentarji.

SEJA 1/2020 (prvič sklicana 13. 1. 2020, a zaradi nesklepčnosti prestavljena in izvedena 3. 2. 2020)

DNEVNI RED

1. Potrditev zapisnika 5. redne seje RSK za zobozdravstvo v letu 2019 (5/2019) z dne 11. 11. 2019.
2. Oglaševanje zobozdravstvene dejavnosti – zaprosilo Zdravstvenega inšpektorata Republike Slovenije za mnenje.
3. Razno.

AD 1

SKLEP

Člani RSK za zobozdravstvo soglasno sprejmejo zapisnik seje 5/2019 z dne 11. 11. 2019.

AD 2

SKLEP

Člani RSK za zobozdravstvo soglašajo oziroma se pridružujejo argumentom Zdravniške zbornice Slovenije, da gre za domnevno zavajajoče oglaševanje hrvaških stomatologov v slovenskih sredstvih javnega obveščanja.

AD 3

SKLEP

Za dveletno obdobje predsednice RSK za zobozdravstvo se ponovno imenuje doc. dr. Barbara Artnik.

DOPISNA SEJA 1/2020 (19. 2.–28. 2. 2020)

PREDLAGANI DNEVNI RED

Priporočeni oziroma obvezni seznam zdravil za zobozdravstvene ambulante – zaprosilo Odbora za zobozdravstvo pri Zdravniški zbornici Slovenije.

Sklepčnost ni bila zagotovljena.

DOPISNA SEJA 2/2020 (13. 3. 2020)

DNEVNI RED

Priprava osnutka odredbe za zobozdravstvo v zvezi s prenosom okužbe v virusom SARS-CoV-2 – zaprosilo MZ.

SKLEP

Člani RSK za zobozdravstvo so soglasno sprejeli osnutek odredbe za zobozdravstvo v zvezi s prenosom okužbe v virusom SARS-CoV-2.

DOPISNA SEJA 3/2020 (16. 3. 2020)

DNEVNI RED

Pregled protokola za zobozdravstvo v zvezi s prenosom okužbe v virusom SARS-CoV-2 – zaprosilo MZ.

SKLEP

Člani RSK za zobozdravstvo so soglasno sprejeli protokol za zobozdravstvo v zvezi s prenosom okužbe v virusom SARS-CoV-2.

DOPISNA SEJA 4/2020 (6. 4. 2020)

DNEVNI RED

Vprašanji glede aerosola in osebne varovalne opreme v zobozdravstveni ordinaciji v zvezi s prenosom okužbe v virusom SARS-CoV-2 – zaprosilo Odbora za zobozdravstvo pri Zdravniški zbornici Slovenije.

SKLEP 1

Po pregledu do zdaj znane in nam dostopne literature lahko z veliko zanesljivostjo trdimo, da sodi zobozdravstvo med dejavnosti z najvišjim tveganjem za prenos virusa SARS-CoV-2. Pacienti so lahko kužni tudi pred izbruhom znakov bolezni COVID-19, zobozdravniki pa so glede na naravo njihovega dela med najbolj izpostavljenimi zdravstvenimi delavci, saj opravljajo delo v območju neposredno izdihanega zraka pacienta in – ker ob tem uporabljajo nasadne instrumente, ki omogočajo hitro vrtenje svedrov in v glavi vsebujejo dovod vode in zraka za hlajenje in pihanje – v območju aerosola, v katerem so prisotne kapljice slin, lahko tudi krvi.

KOMENTAR

Domneva se, da se v večini primerov koronavirusi prenašajo s človeka na človeka prek velikih respiratornih kapljic, bodisi z vdihavanjem bodisi z odlaganjem na površino sluznic. Druge poti, domnevno povezane s prenosom koronavirusov, vključujejo stik s kontaminiranimi površinami oz. predmeti in vdihavanje aerosolov, katerih vir so postopki, pri katerih nastajajo aerosoli. Ostajajo nejasnosti glede relativne vloge prenosa prek kapljic, prek stika s površinami oz. predmeti in aerosolnega prenosa SARS-CoV-2, glede zaščite s strani različnih komponent osebne varovalne opreme (OVO) kot tudi glede prenosljivosti virusa v različnih fazah bolezni (ECDC, 2020).

Vse več je dokazov, da lahko osebe z blagimi simptomi ali brez simptomov prispevajo k širjenju COVID-19 (Rothe in sod., 2020; Li in sod., 2020). Čeprav relativna vloga prenosa s strani simptomatskih in asimptomatskih ali skoraj asimptomatskih oseb še ni razjasnjena, imajo ta opažanja velik pomen za

preprečevanje COVID-19 med zdravstvenimi delavci in ranljivimi populacijami pacientov v zdravstvenem varstvu (ECDC, 2020).

Osebe v zobozdravstveni ordinaciji so izpostavljene izjemno velikemu tveganju za okužbo s SARS-CoV-2 zaradi bližine obraza pacienta in osebja ter izpostavljenosti slini, krvi in drugim telesnim tekočinam (Peng in sod., 2020). Z metodo izolacije virusa v celični kulturi so potrdili, da so živi virusi prisotni v slini posameznikov, okuženih s SARS-CoV-2 (To in sod., 2020). Ugotovljeno je bilo tudi, da je celični receptor za virus SARS-CoV-2, angiotenzin pretvarjajoči encim II (angl. angiotensin-converting enzyme II, ACE2), močno izražen v sluznici ustne votline, še zlasti je v velikih količinah prisoten v epiteljskih celicah jezika, kar nakazuje, da je ustna votlina potencialno zelo pomembna za prenos okužbe s SARS-CoV-2 (Xu in sod., 2020).

Poleg kašlja in dihanja okuženega pacienta so vir kapljic in aerosolov nekatere zobozdravniške priprave, kot so nasadni instrumenti, ki omogočajo hitro vrtenje svedrov in uporabljajo tekočo vodo za hlajenje. Ko delujejo v pacientovi ustni votlini, se ustvarja velika količina aerosolov in kapljic, pomešanih s pacientovo slino ali celo krvjo (Peng in sod., 2020). Med zobozdravstvenimi posegi prihaja do širjenja mikroorganizmov iz ustne votline večinoma proti zobozdravnikovemu obrazu, zlasti proti nosu in notranjemu delu oči, kar so pomembna področja za prenos okužbe (Bentley in sod., 1994). Delci kapljic in aerosoli pa so dovolj majhni, da se lahko daljše obdobje zadržujejo v zraku, preden se usedejo na površine ali vstopijo v dihalne poti (Peng in sod., 2020; van Doremalen in sod., 2020). Ker se je pri zobozdravniškem delu težko povsem izogniti nastajanju velikih količin aerosolov in kapljic, sta kapljični in aerosolni prenos SARS-Cov-2 v zobozdravstvenih ambulantah najbolj zaskrbjujoča (Peng in sod., 2020).

Tako kot pri bronhoskopiji je lahko vdihavanje delcev v zraku in aerosolov, ki nastanejo med zobozdravstvenimi postopki pri pacientih, okuženih s SARS-CoV-2, zelo tvegano in zobozdravstveno osebje je neposredno in tesno izpostavljeno okužbi s tem virusom. Zato so za zobozdravnike ključnega pomena izpopolnjene preventivne strategije za izogibanje COVID-19, tako da se osredotočajo na higieno rok, uporabo vse osebne varovalne opreme (OVO) in previdnost pri izvajanju postopkov, pri katerih nastajajo aerosoli (Sabino-Silva in sod., 2020).

V pregled literature o bio-aerosolih (Zemouri in sod., 2017) so avtorji vključili 31 raziskav, ki so analizirale mikrobiološko sestavo bio-aerosolov v bolnišničnem okolju, in 17 raziskav, ki so to analizirale v zobozdravstvenih ambulantah. Potrdili so, da bio-aerosoli nastajajo iz več virov, kot so različni posegi, instrumenti in človekova aktivnost. Ugotovljena mikrobiološka sestava bio-aerosolov je bila raznolika in odvisna tudi od uporabljene metodologije njenega določanja. Čeprav so le v maloštevilnih raziskavah ugotavljali tveganje za prenos okužbe z določenimi mikroorganizmi prek bio-aerosolov, so avtorji zaključili, da so vsi aerosoli lahko nevarni za bolnike in zdravstvene delavce (Zemouri in sod., 2017). S pregledom literature ni bilo dokazano, da bi bilo tveganje za prenos okužbe prek bio-aerosolov pri postopkih v zobozdravstvu manjše ali večje kot pri postopkih v bolnišničnem okolju, kot so npr. trahealna intubacija, neinvazivna ventilacija, bronhoskopija ipd.

Zaradi edinstvenih značilnosti zobozdravstvenih postopkov, kjer lahko nastaja veliko kapljic in aerosolov, standardni zaščitni ukrepi pri kliničnem delu niso dovolj učinkoviti, da bi preprečili širjenje COVID-19 – zlasti kadar so bolniki v inkubacijskem obdobju, se ne zavedajo, da so okuženi, ali se odločijo okužbo prikriti (Meng in sod., 2020).

European Centre for Disease Prevention and Control priporoča, da naj osebje, ki izvaja postopke, pri katerih nastajajo aerosoli (angl. aerosol-generating procedures, AGPs), nosi masko FFP3, ki dobro tesni, vizir ali zaščitna očala, neprepustno zaščitno obleko z dolgimi rokavi in rokavice (ECDC, 2020). Tudi priporočila, ki so jih pripravili strokovnjaki na Kitajskem na podlagi priporočil Svetovne zdravstvene organizacije (WHO, 2020) in lastnih kliničnih izkušenj med epidemijo COVID-19, predvidevajo za potrjene ali sumljive primere COVID-19, ki potrebujejo nujno zobozdravstveno obravnavo, najvišjo stopnjo osebne zaščite. Pri nujnih zobozdravstvenih posegih, pri katerih nastajajo aerosoli, naj bi za zaščito dihal uporabili respiratorje oz. maske FFP3 v skladu z evropskim standardom 149 (EN149) (Ge in sod., 2020). Tako opremljeno zobozdravstveno osebje ima veliko vlogo pri preprečevanju prenosa SARS-CoV-19 (Peng in sod., 2020).

Viri:

Bentley CD, Burkhart NW, Crawford JJ. Evaluating spatter and aerosol contamination during dental procedures. J Am Dent Assoc 1994; 125(5): 579-84. doi: 10.14219/jada.archive.1994.0093

European Centre for Disease Prevention and Control. Infection prevention and control for COVID-19 in healthcare settings – Third update. 31 March 2020. ECDC: Stockholm; 2020.

Ge Z, Yang L, Xia J, Fu X, Zhang Y. Possible aerosol transmission of COVID-19 and special precautions in dentistry. *J Zhejiang Univ Sci B* 2020. doi.org/10.1631/jzus.B2010010.

Li R, Pei S, Chen B, Song Y, Zhang T, Yang W, et al. Substantial undocumented infection facilitates the rapid dissemination of novel coronavirus (SARS-CoV2). *Science*. 2020 Mar 16. pii: eabb3221. doi: 10.1126/science.abb3221. [Epub ahead of print]

Meng L, Hua F, Bian Z. Coronavirus Disease 2019 (COVID-19): Emerging and Future Challenges for Dental and Oral Medicine. *J Dent Res* 2020 Mar 12: 22034520914246. doi: 10.1177/0022034520914246. [Epub ahead of print]

Peng X, Xu X, Li Y, Cheng L, Zhou X, Ren B. Transmission routes of 2019-nCoV and controls in dental practice. *Int J Oral Sci*. 2020 Mar 3; 12(1):9. doi: 10.1038/s41368-020-0075-9.

Rothe C, Schunk M, Sothmann P, Bretzel G, Froeschl G, Wallrauch C, et al. Transmission of 2019-nCoV infection from an asymptomatic contact in Germany. *N Engl J Med* 2020; 382(10): 970-1. doi: 10.1056/NEJMc2001468. Epub 2020 Jan 30.

Sabino-Silva R, Jardim ACG, Siqueira WL. Coronavirus COVID-19 impacts to dentistry and potential salivary diagnosis. *Clin Oral Investig* 2020; 24(4): 1619-1621. doi: 10.1007/s00784-020-03248-x. Epub 2020 Feb 20.

To KK, Tsang OT, Chik-Yan Yip C, Chan KH, Wu TC, Chan JMC, et al. Consistent detection of 2019 novel coronavirus in saliva. *Clin Infect Dis* 2020 Feb 12. pii: ciaa149. doi: 10.1093/cid/ciaa149. [Epub ahead of print]

van Doremalen N, Bushmaker T, Morris DH, Holbrook MG, Gamble A, Williamson BN, et al. Aerosol and surface stability of SARS-CoV-2 as compared with SARS-CoV-1. *N Engl J Med* 2020 Mar 17. doi: 10.1056/NEJMc2004973. [Epub ahead of print]

World Health Organization. Infection prevention and control during health care when COVID-19 is suspected: Interim guidance. World Health Organization: Geneva; 2020.

Xu H, Zhong L, Deng J, Peng J, Dan H, Zeng X, et al. High expression of ACE2 receptor of 2019-nCoV on the epithelial cells of oral mucosa. *Int J Oral Sci* 2020; 12(1): 8. doi: 10.1038/s41368-020-0074-x.

Zemouri C, de Soet H, Crielaard W, Laheij A. A scoping review on bio-aerosols in healthcare and the dental environment. *PLoS One* 2017; 12(5): e0178007. doi: 10.1371/journal.pone.0178007.

SKLEP 2

RSK za zobozdravstvo ne more podati splošnega odgovora na vprašanje, ali naj zobozdravniki opustijo posege, pri katerih se tvorijo aerosoli. Priporočamo pa, da se pri obravnavi pacienta izbira postopke, pri katerih nastaja kar najmanj aerosola. S strokovnega stališča namreč ni mogoče utemeljiti priporočila, da se posega, ki lahko prepreči nepovratno škodo ustnemu in posledično splošnemu oz. sistemskemu zdravju, ne izvede; posledica takšnega priporočila bi bila lahko trajna škoda za ustno in splošno zdravje pacienta ter zmanjšana kakovost življenja. Nujno pa je zagotoviti ustrezno osebno varovalno opremo v ustreznih količinah in s tem omogočiti za paciente in izvajalce varno izvedbo nujnih in neodložljivih zobozdravniških posegov ter s tem prispevati k omejevanju širjenja okužbe s SARS-CoV-2.

SEJA 2/2020 (28. 4. 2020)

DNEVNI RED

1. Strokovna priporočila za obravnavo pacientov v zobozdravstvenih ordinacijah v času sproščanja ukrepov na področju zobozdravstva v razmerah COVID-19 – predstavitev predlogov in stališč.

AD 1a

SKLEP

Člani RSK za zobozdravstvo soglasno sprejmejo sklep, da bodo Strokovna priporočila za obravnavo pacientov v zobozdravstveni ordinaciji v času sproščanja ukrepov zaradi COVID-19, ko bodo sprejeta, veljala tudi za ustne higienike.

KOMENTAR

Ustni higienik lahko dela le pod nadzorom zobozdravnika.

AD 1b

SKLEP

Člani RSK za zobozdravstvo soglasno sprejmejo sklep, da se predlagane dopolnitve vodij posameznih centrov Stomatološke klinike UKCL vključijo v Strokovna priporočila za obravnavo pacientov v zobozdravstvenih ordinacijah v času sproščanja ukrepov na področju zobozdravstva v razmerah COVID-19.

KOMENTAR

V zapisniku te seje so predlagane dopolnitve osenčene in vključene v poglavje II/2. TRIAŽA PACIENTOV IN SISTEM NAROČANJA (najprej odgovori na vprašanja Odbora za zobozdravstvo ZKS. št. 3, 1 in 2 za triažo pacientov na primarni ravni ter odgovori na vprašanje št. 4 za triažo pacientov na sekundarni in terciarni ravni).

AD 1c

SKLEP 1

Člani RSK za zobozdravstvo soglasno sprejmejo sklep, da se ob določenih popravkih in/ali dopolnitvah sprejme dokument Strokovna priporočila za obravnavo pacientov v zobozdravstvenih ordinacijah v času sproščanja ukrepov na področju zobozdravstva v razmerah COVID-19 (UPZRC) – primarno zobozdravstvo.

SKLEP 2

Člani RSK za zobozdravstvo soglasno sprejmejo sklep, da se Strokovna priporočila za obravnavo pacientov v zobozdravstvenih ordinacijah v času sproščanja ukrepov na področju zobozdravstva v razmerah COVID-19 (UPZRC) – primarno zobozdravstvo preimenujejo v Strokovna priporočila za obravnavo pacientov v zobozdravstvenih ordinacijah v času sproščanja ukrepov na področju zobozdravstva v razmerah COVID-19, ker naj bi dokument veljal za vse ravni zobozdravstvene dejavnosti. Dokument se dopolni glede na sklep ad 1b tega zapisnika.

SKLEP 3

Člani RSK za zobozdravstvo soglasno sprejmejo sklep, da je pred odprtjem zobozdravstvenih ordinacij potrebno zagotoviti osebno varovalno opremo (OVO).

SKLEP 4

Člani RSK za zobozdravstvo soglasno sprejmejo sklep, da se ne priporoča odprtja zobozdravstvenih ordinacij, dokler se Ministrstvo za zdravje ne posvetuje (videokonferenčno sestane) z RSK za zobozdravstvo. Ob tem mora Ministrstvo za zdravje pripraviti tudi seznam osebne varovalne opreme (OVO).

SKLEP 5

Člani RSK za zobozdravstvo soglasno sprejmejo sklep, da mora vsaj določen del osebne varovalne opreme (OVO) zagotoviti država iz blagovnih rezerv, ker dobavitelji nimajo velikih zalog.

SKLEP 6

Člani RSK za zobozdravstvo soglasno sprejmejo sklep, da se dokument Strokovna priporočila za obravnavo pacientov v zobozdravstvenih ordinacijah v času sproščanja ukrepov na področju zobozdravstva v razmerah COVID-19 (lahko) spreminja/dopolnjuje glede na epidemiološko situacijo.

SKLEP 7

Člani RSK za zobozdravstvo soglasno sprejmejo sklep, da se k spremni besedi dokumenta Strokovna priporočila za obravnavo pacientov v zobozdravstvenih ordinacijah v času sproščanja ukrepov na področju zobozdravstva v razmerah COVID-19 doda KOMENTAR K SKLEPU 1 (4. dopisna seja RSK za zobozdravstvo v letu 2020 z dne 6. 4. 2020).

SKLEP 8

Člani RSK za zobozdravstvo soglasno sprejmejo sklep, da se vzpostavi smiselno število vstopnih točk (VT), ki je lahko manjše od trenutne mreže VT; zavodi, kjer delujejo VT, pa morajo omogočiti delovanje VT z ločeno ordinacijo (oz. ločenimi ordinacijami) za obravnavo pacientov, ki ustrezajo definiciji sumljivega, verjetnega ali potrjenega primera COVID-19, na primarni in sekundarni ravni zobozdravstvene dejavnosti.

SKLEP 9

Člani RSK za zobozdravstvo soglasno sprejmejo sklep, da se v dokument Strokovna priporočila za obravnavo pacientov v zobozdravstvenih ordinacijah v času sproščanja ukrepov na področju zobozdravstva v razmerah COVID-19 doda komentar, da je pričakovati, da se bodo strokovna priporočila spreminjala glede na epidemiološko situacijo, glede na nova znanstvena in strokovna spoznanja o COVID-19 ter glede na posodobitve predpisov v povezavi s tem. Strokovna priporočila ne morejo pokriti vseh možnih okoliščin, zato ostaja odločilna presoja strokovnjaka pri odločitvah glede obravnave pacienta.

KOMENTAR K SKLEPU 3

Dokument Stokovna priporočila za obravnavo pacientov v zobozdravstvenih ordinacijah v času sproščanja ukrepov na področju zobozdravstva v razmerah COVID-19 predstavlja osnovo za izračun potreb po osebni varovalni opremi (OVO).

KOMENTAR K SKLEPU 7

V zapisniku te seje je predlagana dopolnitev osenčena in vključene v poglavje I. SPREMNA BESEDA, podnaslov: POTI PRENOSA OKUŽBE S SARS-CoV-2 IN ZOBOZDRAVSTVENA DEJAVNOST.

SEJA 3/2020 (4. 5. 2020)

DNEVNI RED

1. Stokovna priporočila za obravnavo pacientov v zobozdravstvenih ordinacijah v času sproščanja ukrepov na področju zobozdravstva v razmerah COVID-19 – uskladitev dopolnil in potrditev dokumenta.
2. Razno.

AD 1

SKLEP

Člani RSK za zobozdravstvo soglasno sprejmejo sklep, da se v zapisnik seje 2/2020 k točki 1c dnevnega reda dodata SKLEP 8 in SKLEP 9 ter se skladno z njima dopolni dokument Stokovna priporočila za obravnavo pacientov v zobozdravstvenih ordinacijah v času sproščanja ukrepov na področju zobozdravstva v razmerah COVID-19.

KOMENTAR

O stališčih, ki jih sklepa povzemata, smo člani RSK za zobozdravstvo razpravljali in bili enotni že na seji 2/2020.

AD 2

SKLEP

Člani RSK za zobozdravstvo soglasno sprejmejo sklep, da se potrdi revidiran in dopolnjen dokument Stokovna priporočila za obravnavo pacientov v zobozdravstvenih ordinacijah v času sproščanja ukrepov na področju zobozdravstva v razmerah COVID-19 in se ga po e-pošti pošlje dr. Vesni Zupančič na Ministrstvo za zdravje.

SEJA 4/2020 (15. 6. 2020)

DNEVNI RED

1. Potrditev zapisnikov 2. in 3. redne seje RSK za zobozdravstvo v letu 2020 (2/2020 z dne 28. 4. 2020 in 3/2020 z dne 4. 5. 2020 in z nadaljevanjem 5. 5. 2020), ki sta potekali prek videokonference.
2. Napotovanje pacientov nazaj k izbranemu osebnemu zobozdravniku s strani izvajalca zobozdravstvene dejavnosti na področju čeljustne in zobne ortopedije v javni zdravstveni službi – vprašanje Krunoslava Pavlovića, predsednika Odbora za zobozdravstvo pri Zdravniški zbornici Slovenije (ZZS).
3. Nova verzija šifranta Vrst zdravstvenih storitev (VZS) – prošnja delovne skupine na Nacionalnem inštitutu za javno zdravje za pregled in mnenje.
4. Izvajanje »medicinske estetike« – zaprosilo Zdravstvenega inšpektorata RS za mnenje.
5. Dopolnitev »Strategije ustnega zdravja v Republiki Sloveniji za obdobje 2020–2029« v točkah, ki jih je predlagal predsednik Zdravstvenega sveta – vprašanje in prošnja Krunoslava Pavlovića, predsednika delovne skupine za pripravo strategije, za posredovanje dopolnjene verzije.
6. Obravnava aktualne problematike (medicinske storitve na daljavo, novi časovni normativi, potrebna zaščitna oprema itn.) za skupni nastop osnovnega zdravstva pri pogajanjih s plačnikom zdravstvenih storitev (ZZS) – poziv Odbora za osnovno zdravstvo pri ZZS.
7. Sestanek na Zavodu za zdravstveno zavarovanje Slovenije v zvezi z dostopnostjo zobozdravstvenih storitev za zavarovane osebe v OZZ – povzetek ključnih ugotovitev/sklepov

8. Priporočeni oziroma obvezni seznam zdravil za zobozdravstvene ambulante – zaprosilo Odbora za zobozdravstvo pri ZZS.

AD 1

SKLEP

Člani RSK za zobozdravstvo soglasno sprejmejo zapisnik 2. in 3. redne seje RSK za zobozdravstvo v letu 2020 (2/2020 z dne 28. 4. 2020 in 3/2020 z dne 4. 5. 2020 in z nadaljevanjem 5. 5. 2020), ki sta potekali prek videokonference.

AD 2

SKLEP

Izbrani osebni zobozdravnik opravi in analizira panoramsko rentgensko sliko kot del osnovne diagnostike pred napotitvijo k specialistu čeljustne in zobne ortopedije in jo priloži ustrezno izpolnjeni napotnici na specialistično obravnavo. Zobozdravnik mora ob napotitvi pacienta na ortodonsko zdravljenje izvesti vse diagnostične postopke, ki jih ima na voljo in ki jih zna analizirati oz. uporabljati. Pravilna napotitev pacienta in postavitve napotne diagnoze brez opravljene osnovne rentgenske diagnostike (panoramske rentgenske slike) ni mogoča, saj se lahko brez analize panoramske rentgenske slike izpusti pomembne vidike diagnoze nepravilnosti. V prehodnem čakalnem obdobju na obravnavo pri specialistu čeljustne in zobne ortopedije zobozdravnik spremlja razvoj pacienta in izračunje zob ter, v kolikor je to potrebno, ponovi panoramsko rentgensko slikanje (tudi pred pregledom pri specialistu) in sliko priloži poleg prve. Med samim potekom ortodonskega zdravljenja pacienta na rentgenska slikanja napotuje specialist čeljustne in zobne ortopedije, če le-ta sliko potrebuje.

Izbrani osebni zobozdravnik je tudi po napotitvi pacienta na specialistično obravnavo še vedno vključen v zdravljenje pacienta na primarnem nivoju. Zobozdravnik na primarnem nivoju tako sodeluje kot del interdisciplinarnega tima tudi pri posegih, ki so del načrta ortodonske obravnave. Komunikacija med specialistom čeljustne in zobne ortopedije in izbranim zobozdravnikom glede ekstrakcij zob (ali drugih posegov, kot so npr. topikalna aplikacija fluoridov, sanacija zobovja, dograditve zobnih kron, miofunkcijske vaje, motivacija pacienta, ...) poteka v obliki pisnih obvestil, pri čemer specialist zobne in čeljustne ortopedije na podlagi analize stanja presodi, če indicirana ekstrakcija zahteva specialistično obravnavo oziroma jo lahko opravi izbrani zobozdravnik, ali pa se odloči ekstrakcijo opraviti sam. V kolikor zobozdravnik na primarnem nivoju oceni, da ekstrakcijo (ali drug poseg) lahko opravi le specialist, ga sam napoti na ustrezno izbrano specialistično obravnavo.

AD 3

SKLEP

V zvezi z novo (11.) verzijo šifranta VZS z dne 28. 5. 2020 RSK za zobozdravstvo delovni skupini na NIJZ posreduje naslednja mnenja:

a) Doda se nove šifre za storitev ePosvet za posamezna specialistična področja dentalne medicine:

- »ePosvet na področju specialistične dejavnosti čeljustne in zobne ortopedije«,

- »ePosvet na področju specialistične dejavnosti otroškega in preventivnega zobozdravstva«,

- »ePosvet na področju specialistične dejavnosti parodontologije«,

- »ePosvet na področju specialistične dejavnosti stomatološke protetike«,

- »ePosvet na področju specialistične dejavnosti zobnih bolezni in endodontije«.

Opusti se storitev »ePosvet na področju dentalne medicine« (šifra 2738).

Storitve ePosveti naj se vključijo v šifrante storitev v okviru posameznih specialističnih dejavnosti (Priloga 1 Navodila o beleženju in obračunavanju zdravstvenih storitev in izdanih materialov Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije).

b) Za storitev »Zobozdravstveni otroški specialistični pregled – kontrolni« (1034K) se ne uvede starostna omejitev, za storitev »Zobozdravstveni otroški specialistični pregled – prvi« (1034P) se starostna omejitev uskladi s strokovno utemeljeno opredelitvijo v Zakonu o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (»do dopolnjenega 19. leta starosti«).

c) Za storitve »Zobozdravstveni otroški specialistični pregled – prvi« (1034P), »Zobozdravstveni otroški specialistični pregled – kontrolni« (1034K), »Parodontološki pregled – prvi« (1036P) in »Parodontološki

pregled – kontrolni» (1036P) se kot »napotovalca« ponovno navede: »13 - storitev lahko izbere zdravnik splošne/družinske medicine, pediater in zobozdravnik na primarni ravni«.

d) Opusti se šifra VZS 1032K (Ortodontski pregled – kontrolni).

e) Stopnja nujnosti »zelo hitro« za področje čeljustne in zobne ortopedije se ne ukine.

KOMENTAR

a) Kot v drugih specialističnih dejavnostih je tudi v specialističnih dejavnostih na področju dentalne medicine smiselno uvesti ePosvet za posamezno specialistično področje, ne pa za »področje dentalne medicine«.

b) Uvedba starostne omejitve za storitev »Zobozdravstveni otroški specialistični pregled – kontrolni« (1034K) ni smiselna in strokovno utemeljena, saj so v specialistični dejavnosti otroškega in preventivnega zobozdravstva nekatere obravnave dolgotrajne, predvsem pri pacientih s kroničnimi boleznimi in zmanjšanimi zmožnostmi, s težjimi poškodbami zob in obzobnih tkiv ter z razvojnimi okvarami zobnih tkiv, zato bi bila uvedba starostne omejitve za kontrolne preglede v škodo pacientom, izvajalci pa bi bili soočeni z nepotrebni administrativnimi ovirami pri njihovi obravnavi. Smiselno je, da je starostna omejitev za storitev »Zobozdravstveni otroški specialistični pregled – prvi« (1034P) usklajena z besedilom Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju, ki v 80. členu strokovno utemeljeno opredeljuje starostno omejitev »do dopolnjenega 19. leta starosti«.

c) Spremembe glede »napotovalcev«, ki so bile uvedene z verzijo 10 šifranta VZS (15. 1. 2020) za VZS s šiframi 1034K, 1034P, 1034Z (Zobozdravstveni otroški specialistični pregled – kontrolni, prvi, začetek zdravljenja) in 1036K, 1036P, 1036Z (Parodontološki pregled – kontrolni, prvi, začetek zdravljenja), niso bile strokovno utemeljene (in tudi ne korektno opisane: »sprememba napotnega zdravnika sedaj sabo zobarji (prej tudi OIZ ali pediatri)«. Smiselno je, da ob ustreznih indikacijah lahko paciente s sistemskimi boleznimi k specialistu otroškega in preventivnega zobozdravstva in specialistu parodontologije napoti izbrani osebni zdravnik in ne le izbrani osebni zobozdravnik. (S tem v zvezi je bil sprejet že sklep RSK za zobozdravstvo na seji 4/2019 (30. 9. 2019) ob pregledu tedanje verzije (9.2) šifranta VZS: »Ob tem RSK za zobozdravstvo opozarja, da sta v aktualni situaciji pri šifrah VZS 1034Z (Zobozdravstveni otroški specialistični pregled – začetek zdravljenja) in 1036Z (Parodontološki pregled – začetek zdravljenja) poleg zobozdravnika na primarni ravni lahko napotovalca tudi zdravnik družinske medicine in pediater na primarni ravni. Tudi te napotitve niso smiselne. Ti napotovalci naj napotujejo s šiframa VZS 1034P (Zobozdravstveni otroški specialistični pregled – prvi) in 1036P (Parodontološki pregled – prvi)«. Storitvi »Zobozdravstveni otroški specialistični pregled – začetek zdravljenja« (1034Z) in »Parodontološki pregled – začetek zdravljenja« (1036Z) sta tako in tako v novi (11.) verziji šifranta VZS utemeljeno opuščeni.)

d) Napotnica za dejavnost čeljustna in zobna ortopedije je trajna, zato je šifra VZS 1032K (Ortodontski pregled – kontrolni) brezpredmetna.

AD 4

SKLEP

Storitve »medicinske estetike«, kot so: vbrižgavanje botoksa, mezoterapija, kemični piling kože, pomlajevanje obraza s trombocitno plazmo (PRP), lifting z nitkami, injekcijska lipoliza ipd., lahko izvajajo zobozdravniki, ki imajo potrebna znanja in veščine, da znajo pravilno odreagirati ob možnih zapletih, za kar je potrebno dodatno izobraževanje. Vsak izvajalec omenjenih postopkov sprejme polno odgovornost za nastale morebitne posledice.

V konkretnem primeru iz priloženih potrdil o udeležbi na izobraževanjih ni mogoče razbrati ustreznosti izobraževanj, so pa člani RSK soglasni, da ni primerno, da bi RSK za zobozdravstvo presojal programe posameznih izobraževanj, in da naj dokazila (certifikate) o usposobljenosti za izvajanje storitev »medicinske estetike« preverjajo druge institucije. Organizator izobraževanja ali posamezni udeleženec imata možnost posredovati vlogo za presojo programa (oz. »predlog za oceno strokovnih vsebin« z namenom dokazovanja strokovne usposobljenosti) Zdravniški zbornici Slovenije.

AD 5

SKLEP

RSK za zobozdravstvo se seznani s predlaganimi dopolnitvami in jih posreduje Delovni skupini za pripravo strategije ustnega zdravja RS za obdobje 2020–2029, ki dokument ustrežno dopolni in ga vrne v presojo RSK za zobozdravstvo.

AD 6

SKLEP

Člani RSK za zobozdravstvo se seznanijo s sklepi, sprejetimi na 13. izredni seji Odbora za osnovno zdravstvo ZZS z dne 21. 5. 2020, in z informacijo, da je Odbor za zobozdravstvo ZZS imenoval delovno skupino, ki pripravlja predlog za aneks k Splošnemu dogovoru za leto 2020. Ko bo predlog pripravljen, ga bo RSK za zobozdravstvo obravnaval oziroma podal mnenje.

AD 7

SKLEP

Člani RSK za zobozdravstvo potrdijo ključne dogovore s sestanka v zvezi z dostopnostjo zobozdravstvenih storitev za zavarovane osebe v OZZ z dne 28. 5. 2020. ZZS se zaprosi za podrobnejšo obrazložitev glede opredelitev storitev na daljavo. RSK za zobozdravstvo sklene, da se obravnavani predlogi oblikujejo na podlagi podrobnejše obrazložitve, ki jo bo posredoval ZZS.

AD 8

SKLEP

RSK za zobozdravstvo priporoča srečanje strokovnjakov z različnih področij, na katerem bi se pripravila priporočila za slovenski prostor in s tem v zvezi posreduje Slovenskemu svetu za reanimacijo pri Slovenskem združenju za urgentno medicino pobudo za multidisciplinarno sodelovanje pri pripravi strokovnih priporočil glede zdravil, opreme in ustreznega usposabljanja za oživljanje in obvladovanje nujnih stanj v zobozdravstvu.

SEJA 5/2020 (5., 12. in 26. 10. 2020)

DNEVNI RED

1. Potrditev zapisnika 4. redne seje RSK za zobozdravstvo v letu 2020 (4/2020 z dne 15. 6. 2020).
2. Sistematični preventivni zobozdravniški pregledi otrok in mladostnikov – zaprosilo predsednika Odbora za zobozdravstvo pri ZZS.
3. Strokovno mnenje glede:
 - a. predloga za uvedbo novega standardnega materiala za zobne zalivke in
 - b. nujnega zdravljenja in neodložljivih zdravstvenih storitev v zobozdravstvu– zaprosilo ZZS.
4. Sestanek na Zavodu za zdravstveno zavarovanje Slovenije v zvezi z dostopnostjo zobozdravstvenih storitev za zavarovane osebe v OZZ (nadaljevanje tč. 7 s seje 4/2020 z dne 15. 6. 2020) – zobozdravstvene storitve na daljavo.
5. Dopis za izvajalce zobozdravstvenih storitev v zvezi z novostmi Navodil za obračun zobozdravstvenih storitev – obračun trepanacije pulpnega kanala.
6. Nova verzija šifranta Vrst zdravstvenih storitev (VZS) (nadaljevanje tč. 3 s seje 4/2020 z dne 15. 6. 2020) – prošnja delovne skupine na Nacionalnem inštitutu za javno zdravje za mnenje glede vpliva ukinitve šifer 1032K, 1032Z, 1034Z, 1036Z, 1047Z in 1052Z na vodenje čakalnih vrst.
7. Potrditev »Strategije ustnega zdravja RS za obdobje 2020-2029« po dopolnitvi na seji 4/2020, dne 15. 6. 2020.

AD 1

SKLEP

Člani RSK za zobozdravstvo soglasno sprejmejo zapisnik 4. redne seje RSK za zobozdravstvo v letu 2020 (4/2020 z dne 15. 6. 2020).

AD 2

SKLEP

Člani RSK za zobozdravstvo soglasno podajo mnenje, da se sistematični preventivni zobozdravniški pregledi otrok in mladostnikov izvajajo na podlagi priporočil NIJZ in MZ.

Potrdi se veljavnost priporočil v zvezi z izvajanjem sistematičnih preventivnih zobozdravniških pregledov otrok in mladostnikov, navedenih v Strokovnih priporočilih za obravnavo pacientov v zobozdravstvenih

ambulantah v času sproščanja ukrepov na področju zobozdravstva v razmerah COVID-19, objavljenih na spletni strani Ministrstva za zdravje dne 6. 5. 2020¹.

¹ <https://www.gov.si/assets/ministrstva/MZ/DOKUMENTI/Koronavirus/Zobozdravstvo/Strokovna-priporocila-za-obravnavo-pacientov-v-zobozdravstvenih-ordinacijah-v-casu-sproscanja-ukrepov-na-podrocju-zobozdrav.docx>

KOMENTAR

V veljavnih Strokovnih priporočilih za obravnavo pacientov v zobozdravstvenih ambulantah v času sproščanja ukrepov na področju zobozdravstva v razmerah COVID-19, objavljenih na spletni strani Ministrstva za zdravje dne 6. 5. 2020, je v zvezi z izvajanjem sistematičnih preventivnih zobozdravniških pregledov otrok in mladostnikov navedeno:

»Zdravstveni in zobozdravstveni postopki, ki bi se izvajali v skupinah otrok in mladostnikov, bi v času epidemije COVID-19, predvsem v obdobju širjenja okužbe z virusom SARS-CoV-2 v skupnosti, predstavljali tveganje za širjenje te okužbe v populaciji, zato izvajanje sistematičnih preventivnih zobozdravniških pregledov v skupinah otrok in mladostnikov v tem obdobju ni izvedljivo. Odločitev, kdaj bi bilo mogoče izvajati sistematične preventivne zobozdravniške preglede v skupinah otrok in mladostnikov, bo odvisna od mnenja strokovnjakov s področja epidemiologije oziroma infektologije in javnega zdravja.

Vsekakor pa so sistematični preventivni zobozdravniški pregledi otrok in mladostnikov nepogrešljiv element izvajanja celostnega preventivnega in kurativnega zobozdravstvenega varstva posameznika in ciljnih skupin z namenom aktivnega spremljanja ustnega zdravja. Predvsem vzpostavljajo možnost presejanja (screening) in s tem zgodnjega odkrivanja bolezni in v preventivo usmerjene obravnave, torej učinkovite sekundarne preventive. Tako bi lahko imela dolgotrajna opustitev izvajanja sistematičnih preventivnih zobozdravniških pregledov negativne posledice za ustno zdravje posameznih otrok in mladostnikov ter populacije. V obdobju tveganja širjenja okužbe z virusom SARS-CoV-2 bi bilo zato smiselno sistematične preventivne zobozdravniške preglede izvajati individualno, torej pri posameznih otrocih in mladostnikih, ob upoštevanju vseh priporočil za preprečevanje okužbe z virusom SARS-CoV-2 Nacionalnega inštituta za javno zdravje in ob ustreznem ovrednotenju stroškov njihove izvedbe. Pri tem je treba upoštevati, da je bilo izvajanje teh pregledov po Navodilu o beleženju in obračunavanju zdravstvenih storitev in izdanih materialov Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije oziroma pripadajočih šifrantih (t. i. serijskih zobozdravniških pregledov) stroškovno izrazito podvrednoteno že pred epidemijo COVID-19, zato bi bilo treba sistematične preventivne zobozdravniške preglede otrok in mladostnikov ustrezno stroškovno ovrednotiti in pri tem upoštevati tudi dodaten čas in materialne stroške za njihovo izvajanje ob upoštevanju priporočil za preprečevanje okužbe z virusom SARS-CoV-2.«

AD 3a

SKLEP

Člani RSK za zobozdravstvo soglasno sprejmejo sklep, da se potrdijo sklepi Odbora za zobozdravstvo (OZB) pri ZZS, sprejeti na 29. korespondenčni seji OZB, dne 7. 8. 2019 in posredovani na ZZS dne 29. 8. 2019 (na ZZS prejeto dne 2. 9. 2019): »GIC se lahko uporabi za izdelavo plombe, kjer pogojev za izdelavo kompozitne zalivke ni možno zagotoviti; pri zelo majhnih otrocih, pri otrocih, ki slabo sodelujejo, pri bolnikih z posebnimi potrebami pri zdravstvenem varstvu, pri katerih je zobozdravniško zdravljenje težko izvesti in/ali izdelava kompozitne plombe ni možna ali je potrebno dokončno oskrbo odložiti; za nadzor karioznega procesa pri otrocih in mladostnikih z več karioznimi lezijami v dentinu, pred dokončno oskrbo zob. GIS plombo je potrebno zamenjati, ko so vzpostavljeni pogoji za izdelavo kompozitne plombe oziroma če je plomba klinično in/ali radiografsko neustrezna.«

Člani RSK za zobozdravstvo predlagajo uvedbo novega standardnega materiala za zobne zalivke – GIC, ki bo v določenih indikacijah strokovno utemeljena.

Poglobljena razprava glede uvedbe novega standardnega materiala za zobne zalivke se izvede ob primernejšem času in s sodelovanjem ustreznih deležnikov – vsaj Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije in strokovnjakov s področja zobnih bolezni ter otroškega in preventivnega zobozdravstva (Katedri Medicinske fakultete, strokovni združenji Slovenskega zdravniškega društva, centra Stomatološke klinike).

KOMENTAR

GIC material za definitivne plombe ne more biti zamenjava za kompozitno zalivko, ker materiala nista primerljiva.

AD 3b**SKLEP**

Člani RSK za zobozdravstvo soglasno sprejmejo sklep, da se glede nujnega zdravljenja in neodložljivih zdravstvenih storitev v zobozdravstvu izvede poglobljena razprava ob primernejšem času in s sodelovanjem ustreznih deležnikov – vsaj z »regulatorji« oziroma pripravljavci zakonskih (Zakon o pacientovih pravicah) in podzakonskih aktov (Pravilnik o naročanju in upravljanju čakalnih seznamov ter najdaljših dopustnih čakalnih dobah) ter Pravil obveznega zdravstvenega zavarovanja (Ministrstvo za zdravje RS, Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije). Vse omenjene inštitucije se pozove, da posredujejo primerne kandidate, ki bodo imenovani v delovno skupino. Predlagan rok: do začetka decembra 2020.

AD 4**SKLEP**

Člani RSK za zobozdravstvo soglasno sprejmejo sklep, da se predlaganima storitvama za primarno zobozdravstveno dejavnost s strani ZZS iz dokumenta "2020-10-02_BA_Zobozdravstvo_storitve_na_daljavo_predlog_za_RSK_25.8.20" doda prva predlagana storitev iz dokumenta "2020-10-02_BA_2020-08-31_poziv_RSK_jem_predloga_270520.docx" (Preverjanje zdravstvenega stanja pred zdravstveno obravnavo). Potrdi se predlog storitev na daljavo na področju specialistične dejavnosti iz dokumenta "2020-10-02_BA_2020-08-31_poziv_RSK_jem_predloga_270520.docx".

AD 5**SKLEP 1**

Člani RSK za zobozdravstvo soglasno sprejmejo sklep, da se pozove k podalšanju možnosti obračuna trepanacije pulpnega kanala (šifra 52402) pri izbranem osebnem zobozdravniku oziroma nadomestnem zobozdravniku, kot tudi pri napotnem zobozdravniku specialistu.

SKLEP 2

Člani RSK za zobozdravstvo soglasno sprejmejo sklep, da se predlaga, da se prva seja endodontske obravnave (t. i. trepanacija pulpnega kanala), katere ustrezna izvedba je pogosto zahteven in dolgotrajen postopek, ločeno obračuna. (Nadaljnje storitve so odvisne od razvoja bolezenskega stanja (npr. t. i. zdravljenje gangrene in polnitev kanala, npr. ekstrakcija) in se jih skladno s tem obračuna. Predlog je utemeljen, saj so endodontske storitve, ki jih opravijo zobozdravniki v okviru primarne zobozdravstvene dejavnosti in zobozdravniki specialisti, ki niso specialisti endodontije, podvrednotene.)

AD 6**SKLEP**

Člani RSK za zobozdravstvo soglasno potrdijo strokovno utemeljenost ukinitve šifer šifranta Vrst zdravstvenih storitev (VZS) 1032K, 1032Z, 1034Z, 1036Z, 1047Z in 1052Z. Člani RSK za zobozdravstvo se strinjajo, da je smiselno usklajevanje prvih pregledov glede na zdravljenje.

KOMENTAR

Časovno zaporedje diagnostičnih in terapevtskih postopkov oziroma kontrolnih pregledov, ki sledijo prvemu pregledu, sledi medicinskim indikacijam. Čakalnega seznama za začetek zdravljenja zato ni smiselno voditi. Ukinitve čakalnega seznama za začetek zdravljenja bi vzpostavila pogoje za poenoten način vodenja čakalnih seznamov pri posameznih izvajalcih.

AD 7**SKLEP**

Člani RSK za zobozdravstvo soglasno sprejmejo sklep, da se dopolnjena Strategija ustnega zdravja RS za obdobje 2020–2029 se v obliki čistopisa posreduje Zdravstvenemu svetu Ministrstva za zdravje.

Pripravila:

doc. dr. Barbara Artnik,

predsednica RSK za zobozdravstvo